

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 11. novembra 1924.

Telefon št. 552.

STEV. 134.

K. Tiefengruber.

Mednarodni poštno-povzetni promet.

O priliki letošnjega svetovno-poštne kongresa v Stockholmu, katerega pripisujejo sploh dalekosežne ukrepe, se sklepajo med posameznimi evropskimi državami posebni dogovori glede uvedbe povzetne službe v medsebojnem prometu, kakor je obstojala pred vojno v smislu obče konvencije.

Poštno-povzetni promet je osobito za trgovstvo eminentnega pomena, nešteto krat se je kritizirala pomanjkljivost te stroke v naši poštni upravi, ki je sicer tudi članica svetovno-poštne zveze, pristopila celo raznim pogodbam, pa blagodejne razširitve prometne službe na razne panoge poštne stroke še vedno pogrešamo, predvsem jako občutno poštno-nakazniško in s to zvezano povzetno službo z inozemstvom.

Seveda smo izključeni še od drugih važnih dogovorov, pa za enkrat obravnavamo v širših potezah načrt, po katerem je v obče zamišljena otvoritev mednarodnega poštno-povzetnega prometa z ozirom na še vedno nestalno valuto.

Povzetni znesek, katerega maksimalna višina je medsebojno določena, se označi, vedno v valuti naslovne države, tej tudi pripadajo zadevne pristojbine.

Paketnim pošilkam je pridjati mednarodno poštno nakaznico v enotni obliki z naslovom upravičenega prejemnika povzetnega zneska pa brez vpisa denarne vsote.

Ta nakaznica mora vsebovati uradne podatke dotične pošiljke ter se pri vstopnem izmeničnem poštnem uradu odvzame.

Naslovna pošta izroči pošiljko proti plačilu vseh pristojbin, katerim se prišteje tudi povzetje, naslovniku.

Z uradno nakaznico se povzete odpravi izmenični pošti, ki preskrbi daljno nakazilo v inozemstvu. Za preračunsko podlago služi uradni tečaj od dneva, ko pride nakaznica na izmenično pošto, ko odtegne nakaznemu znesku pristojbino, ostalo pa preračuna v valuto naslovne države in odpravi nato znesek z izpolnjenjo, prej odvzeto nakaznico, po posebnih predpisih za mednarodno nakazniško službo. Slično postopanje velja za pisemske pošiljke, tudi tem je priložiti pri predaji nakaznica, ki jo vzame izmenična pošta v evidenco, dokler ne pride od naslovne pošte nakazilo vplače povzetnega zneska.

V gotovih slučajih želi odpošiljatelj prevzeti uvozne stroške na svoj račun, temu je pri povzetnih pošilkah na ta način ustreči, da naslovna pošta dotične stroške od povzetnega zneska odbije ter ostanek nakaže izmenični pošti. Za take pošiljke velja označba »franc de droits«.

Izvršilni predpisi in stvarne odredbe se seveda nekaj bolj obširne, vsebujejo določbe glede notranjega poslovanja, kontrole zaračunjenja, obrazcev itd., ali v temeljnih potezah je pravilnik sporazumno sestavljen.

Povzetni promet bi nam nudil nepregledne koristi, oživil trgovino, olajšal dobavo iz inozemstva, odstranil obstoječe valutne težkoče ter obenem zagotovil red z devizami, ker bi se nakazila v inozemstvo vršila pod uradno kontrolo za blago, ki je istinito došlo ter bilo naslovniku izročeno.

Če ima državna uprava pri otvoritvi mednarodnega nakazniškega pošnega prometa ekonomske premisleke, pri prosvetnem blagovnem prometu odpadejo ti, ker se gre za običajno zamenjavo denarja z blagom po uradno ugotovljeni protivrednosti.

Gotovo bi našla špekulacija v povzetnem prometu izrabljive prilike, pa tem se da izogniti.

Dogovorne uprave določijo, da se ima blagovnim pošilkam priložiti uradno potrjen račun, ki ne sme biti manjši kakor povzetni znesek. Ako se naša poštna uprava sedaj loti vprašanja mednarodne povzetne službe, ji ni treba razmotrivati kak riskanten eksperiment; če sledi predstoječemu načrtu, se pridruži onim modernim državam, ki so si prisvojile dobrote svetovno-poštne konvencij v pravem razumevanju gospodarskega pomena te kulturne institucije. Tudi posnemanje tujih naprav, ki predstavljajo kulturni napredek, je častno, ker nas odtegne očitku nazadovanja.

Rešite nas krošnjarjev!

Okrožnica Velikega župana mariborske oblasti z den 16. julija 1924, naj je bila izdana s še tako dobro voljo, ni še dosedaj v nekaterih okrajih uprav nič zalegla. So pač izjeme in so v nekaterih okrajih oblasti, držeč se navodil, danih v omenjeni okrožnici, ukrenila vse potrebne mere, da se je naše legalno trgovstvo, pa tudi kupujoče občinstvo rešilo pred težko nadlogo tujih krošnjarjev, v splošnem pa se mora žal ugotoviti, da je ostalo pri starem in da se hrvaški sejmarji, bosanski in dalmatinski krošnjarji neovirano sprehajajo po Sloveniji, ne da bi se oblasti za njih niti v najmanjši meri brigale. Osobito se v zadnjem času opaža naval teh nepoklicanih »kšeftarjev« v okolišu Slovenjgrada in Prevalja, ker se jim zdi ta okoliš zbog njega lege ob meji najbolj prikladen za njih »obrt«. Krošnjarja najdeš tam povsod: v vaseh, na cesti, v vlakih, po trgih in gostilnah in prav gotovo jih je celo krdelo na vsakem sejmu.

Omeniti je tukaj še posebej dejstvo, da se je v zadnjem času nenavadno razširila tudi ta navada, da prihajajo v vedno večjem številu na naše sejme hrvaški sejmarji, ki po končanem sejmu brez vsakih ovir prav pridno krošnjarijo. Tako je bilo na primer na sejmu v Mislinju dne 15. oktobra t. l. približno 15 hrvaških sejmarjev. Kakor se je pozneje dognalo, so se vsi sejmarji po končanem sejmu razšli in so pridno krošnjarili od vasi do vasi do sejma v Guštanju dne 18. oktobra in v Črni dne 21. oktobra 1924. Tudi po končanem sejmu v Črni se je srečalo mnogo hrvaških sejmarjev, ki so krošnjarili z manufakturnim in galanterijskim blagom skozi vse naše kraje čez Vitanje proti Hrvaški.

Niti oblastni organi, niti kdo drugi se ne spotika nad tem nedovoljenim trgovanjem in vsi apeli naših stanovskih organizacij na naša oblastva, da napravijo temu konec, so ostali brezuspešni.

Menimo, da bi bila tu dolžnost državnih organov, da se držijo predpisov in navodil, danih osobito v gori navedeni okrožnici g. Velikega župana, ter da štiti legalno trgovino pred tujci, s čemer bi štiti obenem interese kupujočega občinstva, ki se pri takih nakupih navadno opehari. Tudi bi bila dolžnost državnih organov, da take ljudi iz varnostnih ozirov pazneje kontrolirajo.

Oblasti na Hrvaškem pojmujejo svoje dolžnosti napram domačim trgovcem na popolnoma drugačen način. Naj bo o tem naveden samo naslednji primer: Trгоvec s sadjem na debelo in drobno D. iz S. v Sloveniji je prodal neki zagrebški tvrdki dva vagona namiznega sadja. Ker ni zagrebški trgovec hotel sprejeti enega vagona, ki je bil pozneje dostavljen, je pač hotel prodati sadje na Jelačičevem trgu na drobno po znižanih cenah, da se tako obvaruje pred še večjimi izgubami. Slovenski trgovec se je osebo zglasil pri pristojnem obrtnem oblastvu v Zagrebu, predložil svoj obrtni list in prosil, da se mu da izjemoma dovoljenje, da sme prodajati na trgu sadje vsaj za en dan, ker bi se sicer sadje pokvarilo. Njegova prošnja je bila zavrnjena z enostavno motivacijo: »Vi ste trgovec v Sloveniji, ne pa v Hrvaški, za Hrvaško ne plačujete nobenih davkov.« Naš trgovec je z začudenjem poslušal to izjavo navidezno višjega uradnika obrtne oblasti in je samo pripomnil, da hodijo tudi hrvaški sejmarji in krošnjarji po Sloveniji ter da trgujejo, ne da bi plačali niti prometnega, niti dohodninskega davka, na kar se mu je kratko odgovorilo: »naj bi jih (hrvaške sejmarje in krošnjarje) izgnali.«

To naj bo navedeno le radi tega, da vidijo naše obrtne oblasti, kako se postopa z našimi trgovci na Hrvaškem. Mi pa glede hrvaških trgovcev in sejmarjev ne zahtevamo prav nobenih šikan, ampak le to, da se naše oblasti držijo strogo zakona in navodil, ki jih jim je dal g. Veliki župan.

Okrožnica je izšla od g. Velikega župana dr. Pirkmayerja, katerega sedaj, ko na novo sprejema posle velikega županstva v Mariboru, najtopleje prosimo, da to, s toliko vnebo započeto delo v korist slovenski trgovini v bodoče nadaljuje.

Nova izraba solčnih žarkov v gospodarstvu.

Izraba naravnih sil za človeške potrebe še dolgo ni izčrpana in čeravno stojimo takorekoč v najbujejšem razvoju tehnične vede, še vedno ostane za naše potence dosti nerešenih skrivnosti v svetovnem organizmu.

Neposredna poraba solčnih žarkov kot gonilna sila za stroje se je posrečila pred kakimi desetimi leti v Argentini, in ravno od tam prihaja sedaj senzacionalna vest nove iznajdbe, ki omogočuje konserviranje raznega sočivja, sadja, mesa in sploh jestvin pod vplivom solčnih žarkov.

Brezdvomno utegne postati ta iznajdba jako važnega socialnega pomena, kakor hitro se izpopolni in razširi.

Iznajditelj takozvanega solčnega konserviranja dr. N. F. W. Haceldine v Los Angeles trdi, da je mogoče po novem načinu sadje in sočivje v naravnih obliki neomejeno dolgo shraniti, brez prekuhanja, pasteuriziranja ali enakih pripomočkov, in sicer brez porabe sladkorja ali kakih kemikalij. Napram vsem drugim shranjevalnim sistemom ostane pri Haceldinovem načinu sadni sladkor v kristalni sestavini ohranjen.

Živila obdrže na ta način svoj naravni okus in blagodejno učinkovitost svežine.

Osobito pri sadnih sokih je prednost novega konserviranja naravnost čudovita. Nič manj ugodno se uspeh te iznajdbe pojavlja pri sadju ali mesu, ribah itd.

Po Haceldinovi metodi konserviranja mesa se tudi ne lotijo muhe in druge žuželke, kar je v gospodarskem in zdravstvenem oziru neprecenljive vrednosti.

Dr. Haceldine imenuje svoj izum vitaliziranje in ta izraz je prevzela tudi znanstvena terminologija; vrši se pa na približno sledeči način:

Predmeti, ki se naj konservirajo, se vložijo brez posebnih predpriprav v prostor, ki je podoben vrtnarskim steklenam s prozornimi stenami in streho. V primernem sporedu se nahajajo leče v večjem številu, ki zbirajo solčne žarke ter jih osredotočujejo na vložena živila.

Merodajne važnosti pri tem je pravilna razvrstitev steklenih leč, da učinkuje čim več zbranih žarkov na predmete. Pod vplivom pomnoženih žarkov oziroma solčne gorkote se živila snov v svoji sestavi razteza ter se uničijo vse škodljive bakterije.

In ravno bakterije se pri običajnem konserviranju ne dajo popolnoma odstraniti kar zopet pogostoma povzročuje kvaritev konzerv, ker ti mikroorganizmi sladkor povzijejo.

Kristalni sladkor pa, ki se pojavi vsled vitaliziranja, je za bakterije nedostopen.

Nova iznajdba je sicer še v stanju preizkušnje, omejena samo na solčno Argentini; v sedanji naglo napredujoči dobi tehnične vede je upati, da se Haceldinov izum kmalu razširi po ostalem svetu ter blagodejno vpliva na živilsko gospodarstvo.

Praktično uporablja Argentini že sedaj domači izum za konserviranje za izvoz namenjenega južnega sadja z naravnost presenetljivim uspehom za tamošnje podjetnike, ki so v stanu neprodano blago v pristni svežini ohraniti do ugodnega časa.

Poskusi z mlekom in mlečnimi iz-

Ljubljanska borza.

10. novembra 1924.

Blago: Smrekovi ali jelovi plohi, 40 mm, 50 mm, fco meja den. 510; orehovi bouls, fco meja, den. 1900; hrastovi železniški pragovi, 2.60, fco meja denar 36.50; orehovi krliji od 2 m dolž., od 4 cm prem. naprej, fco nakl. post., 2 vag., den. 100, bl. 105, zaklj. 100; oglje vilano Ia, izključno bukovo, fco meja den. 113. Pšenica domača, fco Ljubljana den. 385; pšenica bačka, par. Ljubljana bl. 430; koruza bačka, par. Ljubljana, stara bl. 335; oves bački, par. Ljubljana bl. 340; laneno seme, par. Ljubljana den. 675; pšenična moka, bačka, št. 0 bas., fco Ljubljana bl. 625; pšenični otrobi, srednji, b/n, fco Ljubljana bl. 210. Fižol ribničan, orig., fco Ljubljana den. 450; fižol ribničan, očiščen, b/n, fco Postojna trans. bl. 550; fižol prepeličar, orig., fco Ljubljana den. 460; fižol prepeličar, očiščen, b/n, fco Postojna trans. bl. 580; fižol mandolon, orig., fco Ljubljana den. 400; fižol mandolon, očiščen, b/n, fco Postojna trans. bl. 500; fižol rujavi, orig., fco Ljubljana den. 410.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 den. 63.50, bl. 65; lot. 2½% drž. renta za vojno škodo den. 112, bl. 114; Celjska pos. d. d. den. 210; Ljublj. kred. banka den. 215, bl. 220; Merkant. banka, Kočevje den. 125, bl. 128; Prva hrv. šted. den. 916; Slav. banka d. d. den. 90, bl. 95; Str. tov. in liv. d. d. den. 180; Združ. pap. Večve bl. 120; »Split« an. dr. za cement Portland, Split den. 1400, bl. 1460; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb bl. 80; 4½% zast. listi Kranj. dež. banke bl. 17; 4½% kom. zadolž. Kranj. dež. banke bl. 89.

delki so se izborni obnesli, brez da bi tvarina po dolgih presledkih najmanj izgubila prvotne kakovosti.

Haceldinovo iznajdbi so preizkusili tudi na raznih žitnih zrnih ter z začudenjem ugotovili, da posetva z vitaliziranim žitom mnogo bujnejše požene ter hitreje dozori kakor navadno. Tako je mogoče vitalizirano pšenico tudi v severnih krajih, kjer navadno vsled prekratkega poletja to žito ne dozori, z uspehom nasejati. V Kaliforniji pa je celo mogoče tako pšenico po dvakrat na leto pridelati, torej dvojna žetev!

Nedogledne posledice se obetajo človeštvu tudi v tej iznajdbi, ki je gotovo posebne pozornosti vredna.

Ruska gospodarska vprašanja.

Pred par tedni je zboroval v Moskvi osrednji odbor sedanjega sovjetskega parlamenta, okoli 360 članov.

Poročilo o letini, ki je bila deloma slaba, je podal Sviderskij, namestnik komisarja za poljedelstvo. Sviderskij je šel skupaj z Rikovom obiskat ogrožene okraje. V eno uro trajajočem govoru je razlagal številčno razliko med katastrofo l. 1921 in pa sedanjim položajem, ki ga označa le kot »deloma« slabo letino. Pred tremi leti je bilo prizadetih 54% vsega obdelanega sveta, letos pa samo 9%, je rekel. Na svetu leta 1921 je živel 36 milijonov prebivalcev, letos samo 9. Množina pridelanega žita je letos samo za tri odstotke manjša kakor lani in se torej lakote ni bati. Pred tremi leti je šlo v prvi vrsti za rešitev življenja, letos pa samo za varstvo gospodarstva. Vlada je pomagala s 70 milijoni rubljev; denar so porabili, ga porabljajo in ga bodo porabili za nabavo semen v svrhu prehrane prebivalstva, za nakup cenene moke, za sanitetno, kreditno in melioracijsko pomoč.

Panika, ki je na raznih krajih izbruhnila — vsled šuše —, je hitro utihnila. Vsled hitrega dovoza moke v ogrožene kraje se je prebivalstvo pomirilo, ravno tako vsled znižanja cen v državnih trgovinah. Kreditni predujmi Kmetijske banke so prepričali, da niso živine prenaplajeno poklali. Ob koncu govora je Sviderskij izrazil upanje, da slaba letina tudi v pomladi ne bo delala težav. Tekom debate so pa nekateri zastopniki prizadeti pokrajini, zlasti Nemške republike ob Volgi in Dagestana ob Kavkazu, izjavili, da v razmerju do vse ruske države slaba letina res ni bila katastrofalna, da pa je zadela iste okraje že drugič in da je zanje to pač katastrofalen udarec. V Nemški republiki na primer je bilo prej samo 12% kmetijstva brez konj, sedaj jih je 54%. Vladni zastopnik je pritrdil, da je vse to res, da je pa vlada obupno situacijo rešila. Splošno so se zastopniki provincij izrazili o položaju zelo skeptično.

Poročilo o povodnji v Petrogradu (oziroma Leningradu) je podal Kalinin sam. Škode doslej še niso mogli ugotoviti, zadela je pa v prvi vrsti industrijo, pristanišča, občino in zasebnike. Tlak in kanalizacija sta uničena. Vlada je dovolila za poplave 12 milijonov rubljev, a se je obrnila obenem na prebivalstvo, naj tudi ono pomaga. »S tem, da pomaga vlada Leningradu, pomaga sama sebi, ker se opira predvsem na industrijska središča in njih proletariat kot glavni stebere svoje moči. Ta stebere se ne sme izpodkopavati, sicer je vlada sama zadeta.«

Obe poročili je odbor odobral. Navzoči so bili tudi diplomatski zastopniki ter domači in inozemski častniki.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

V Temešvaru v Bački ima delavnicu umetnega kamena iz cementa Kristijan Hecel, ki izdeluje približno šest vagonov plošč, korit in cevi. Ima hidravlično stiskalnico za plošče in lesene modele (namesto železnih) za cevi in korita. Obratuje na leto le po 6 mesecev. — V Bački se nahajajo v vsakem večjem kraju podobne delavnice.

V Dalmaciji ima industrijska delniška družba v Omišju tovarno opeke, ki izdela iz dalmatinskega cementa in peska na leto približno 300.000 kosov opeke za potrebo Dalmacije.

V Dalmaciji se bavijo z izdelovanjem cementnega blaga še firme Betina v Splitu, Rafineli v Makarski in bratje Trnkalo v Imotskiju.

V Indiji (Srem) se nahaja sremška tovarna cementnega umetnega kamena Jurija Milerja, ki izdeluje stopnice, mozaične in cementne plošče, cementne okraske, cementne cevi za kanalizacijo, korita in ostale betonske izdelke. Pesek in mivko dobiva iz Mitrovice, cement iz Beočina in Splita, zdrobljen granit iz Samobora, a barve iz Avstrije. Tovarna ima motorni pogon, dve hidravlični stiskalnici, eno ročno stiskalnico, dva stroja za glajenje, dva mlina za barve in en stroj za mešanje betona. Zaposluje po obsegu naročil 10 do 100 delavcev.

V Osijeku ima tovarno cementnih izdelkov Albert Grosman, ki izdeluje cementne plošče, betonske cevi, vsakovrstna korita, stopnice itd. Zaposluje 6 delavcev. Cement dobiva iz Beočina, mivko pa iz Šabca.

V Zagrebu se nahaja tovarna cementnih izdelkov Jos. Dubskega. Izdeluje cevi za kanalizacijo, vodovodne cevi, stebre za ograje, cevi za železniške premikalne naprave, stebre za živalske sejske prostore, hlevske in klavniške naprave, kilometerske oznake, mejnike, plošče za terase, navadne in granitne terase, stopnice iz umetnega kamena in iz betona, rezervarje po sistemu Monier Dubske za vodo, korita za živino, predmete iz umetnega kamena za stavbe itd. Za vse te izdelke ima potrebne stroje in dolgoletno izkušnjo. Tovarna izdeluje tudi cementne mostove, zida tovarne, hiše, vodovode itd.

V Zagrebu obstoje še tovarne: »Betonska«, stavbena industrijska d. d. v Zagrebu, ki porablja za svoje izdelke približno 200 do 300 vagonov cementa, dalje tovarna Ivana Grahorja in »Samoborka«, industrija cementnega kamena d. d. v Samoboru, ki se bavi z izdelovanjem betonske opeke, cevi, jasel, korit, imitiranega marmorja itd. V obratu ima štiri stroje za izdelovanje opeke, 3000 železnih form za opeko, modele za cevi, stroje za izdelovanje plošč, mlin za drobljenje dolomita in motor na bencin.

* * *

V Ljubljani se nahajajo tovarne: Betonska tovarna Jos. Cihlafa, ki izdeluje vse vrste cementnih predmetov in vsa kamenoseška dela iz umetnega kamena, cevi za kanale, odvodnike itd.; zaposluje 10 delavcev. 2. F. Banda in drug, ki izdeluje cevi, opeke, stopnice, okvire za grobove, spomenike itd. Na leto porablja 10 do 12 vagonov cementa in 200 do 300 m³ savske mivke; zaposluje 2—3 delavce. — 3. Fran Kotnik in drug, ki izdelujeta betonsko opeko.

V Mariboru se bavi z izdelovanjem cementnih izdelkov tovarna K. Pakel. Izdeluje cevi in druge potrebščine za kanalizacijo, cementne plošče, stopnice, stebre, mejnike, sode, korita iz cementa, peska, mivke, kamena iz Poljčan, granita itd. V obratu ima dve hidravlični stiskalnici in potrebno število strojev; delavcev zaposluje 12.

V Kandiji (Slovenija) se nahaja mala tvornica opeke.

* * *

Industrija cementnih izdelkov prideluje domače surovine. Vsled tega zasluži posebno pozornost. Ta indu-

strija krije domačo potrebo, pri dobrih komunikacijah bi mogla pa tudi izvažati. Potrebno bi bilo, da se čim bolj izpopolni to izdelovanje in čim bolj razširi po naši državi. V ta namen bi bilo potrebno: 1. napisati dobro knjigo v našem jeziku, kako se delajo cementni izdelki, in jo natisniti; 2. prirediti v eni obstoječih tovarnih tečajih za delavce industrije cementnih izdelkov. (Dalje sledi.)

Trgovina.

Ekspozitura Trgovske in obrtniške zbornice na Sušaku. Dne 3. t. m. se je otvorila na Sušaku ekspozitura zagrebske trgovske in obrtniške zbornice. Ob otvoritvi so prisostvovali zastopniki ministrstva trgovine in industrije, s strani trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu podpredsednik Carneluti in sekretar ar. Cuvaj, ki so se vsi tudi udeležili prve seje provizoričnega zborničnega odbora, ki se je vršila v ponedeljek popoldne. Vodstvo ekspoziture je izdalo glede svojega delovanja sledečo izjavo: ekspozitura bo izdajala potrdila in razne certifikate v okviru delokroga zagrebske trgovske in obrtniške zbornice. Ti spisi se ne bodo izdajali samo za območje mesta Sušak, ampak tudi za ves okoliš prejšnje trgovske zbornice v Senju, kakor tudi za okoliš zagrebske zbornice in sicer za vse tvrdke, ki so vpisane v trgovskih registrih v goraj navedenih krajih. Ekspozitura je pooblašena, da zahteva za izdajo teh spisov minimalne pristojbine po pristojbinskih predpisih zagrebske zbornice. Vse stranke bodo morale do izgotovitve seznamov protokoliranih tvrdk na področju zagrebske zbornice na zahtevo predložiti dokaze, da so na tem teritoriju vpisane v trgovinski register. Za upravnika ekspoziture je imenovan dr. Pero Mitrović, tajnik zagrebske trgovske in obrtniške zbornice. Ekspozitura na Sušaku se nahaja v Zvonimirovi ulici 99, telefonska številka 228. Brzojavni naslov »Trgovbrt Sušak«.

Izvirna izpričevala. — Naše carinarne so upravičene na mesto posebnih izvornih izpričeval sprejemati: 1. prvotne izvozne deklaracije onih inozemskih carinarnic, pri katerih se je prijavil izvoz blaga; 2. račune o izvoženem blagu, ako so overjeni od urada, ki je upravičen izdajati izvorna izpričevala; v tem primeru mora pa račun vsebovati nastopne podatke: številko, vrsto omota, znak in čisto in kosmato težo vsakega omota posebej. Ako je več enakih omotov, morajo biti označene tudi zaporedne številke. V overenju mora biti naveden tudi izvor blaga. Priznavajo se izvorna izpričevala: a) trgovskih in obrtniških zbornic, v katerih področje spada kraj, iz katerega se blago odpošlje ali v katerem se izdeluje; b) industrijskih zbornic iz področja kraja, v katerem se blago izdeluje; c) trgovskih korporacij, ki vrše javno pravne posle trgovskih zbornic za svoje področje; d) inozemskih carinarnic, katerim se je blago prijavilo za izvoz; e) sodnih, policijskih in občinskih oblastev za področje krajev, iz katerih se blago izvažata ali v katerih se blago izdeluje.

Danske indeksne številke za veletrgovino. — Indeksna številka za veletrgovino se je tekom meseca septembra dvignila od 231 do 234 točk (junij 1914: 100). Zvišanje je povzročila podražitev živil za 10 točk (od 235 na 245). Ostalo blago se je pocenilo za 2 točki (od 228 na 226). Sedanje veleprodajne cene so za 14% višje nego so bile ob istem času lanskega leta.

Prihodnji zagrebski sejem. Odbor zagrebskega sejma je na eni svojih zadnjih sej sklenil, da se bo vršil prihodnji velesejem od 26. aprila do 4. maja 1925. Z velesejemom istočasno se bo vršila tudi lovska razstava. Razstavni prostori se bodo oddajali kakor doslej po Din 200 za kvadratni meter v paviljonih in 100 dinarjev za kvadratni meter na prostem.

Industrija.

Nov izdelek domače industrije. Kemična tovarna Moste pri Ljubljani je kljub vsem težkočam, s katerimi se ima boriti naša domača industrija, z vstrajnim delom razširila svoj obrat tudi na izdelovanje prvovrstnega galuna. Galun se dosedaj v naši državi še ni izdeloval in se je morala celotna potreba domačega trga na galunu, ki iznosi letno ca. 35 va-

gonov, kriti iz inozemstva. S pomočjo svojih novih, modernih instalacij bo zgoraj imenovana tovarna v stanu proizvajati odslej letno ca. 50 vagonov galuna, tako, da bo lahko krila celotni domači konzum, a vrhu tega ostane še lep del produkcije za izvoz. Iz narodno-gospodarskega stališča pomeni torej produkcija domače tovarne nov korak osamosvojitve domačega tržišča, kar z veseljem beležimo.

Prva tovarna porcelana in kamenite robe na Bolgarskem. — V Radmiru na Bolgarskem je v letu 1924 pričela obratovati prva tovarna porcelana in fajansa. Zaposluje 4 inozemce specialiste in 40 domačinov. Zatrjuje se, da ti izdelki niso slabši nego konkurenčna inozemska roba in da so kljub temu izdatno cenejši. Tovarna je z naročili baje preobložena.

Carina.

Carinski koeficient v Italiji je znašal za dobo od 26. oktobra do 1. novembra t. l. 444 enot, in sicer 100 enot osnovne carine in 344 enot azijskega pribitka.

Uradno carinjenje blaga, ki prihaja v tuzemstvo po železnici v zavojih do 20 kg brutto teže. — V zadnjem času prihajajo čim pogostejše v našo državo po železnici v takozvanih zbiralnih vozeh pošiljke do 20 kg teže, ki se naslavlja na eno osebo, ki je označena na tovarnem listu. Ta oseba, čim preskrbi ocarinjenje uvoženega blaga, dostavlja pošiljke osebam, katerim so namenjene. Da se olajša carinska manipulacija, so carinski posredniki prosili generalno direkcijo carin, da se blago takih pošiljk službeno carini. Tej prošnji je generalna direkcija ugodila in z razpisom z dne 24. oktobra 1924, C br. 52.365, odredila, da se označeno blago, ki prihaja v državo v zbiralnih vozeh, službeno carini, vendar pa le pri onih carinarnicah, ki imajo zadostne skladiščne prostore za tako poslovanje. Za prijavo in carinjenje omenjenega blaga je določen nastopni postopek: 1. carinjenje blaga se vrši po čl. 1., 2., 4. in 5. razpisa C br. 61.133 z dne 8. septembra 1921. Po tem razpisu se carini samo one pošiljke, ki so naslovljene na ime odobrenega carinskega posrednika. 2. Carinjenje se vrši na ime odobrenega carinskega posrednika, na čigar naslov je blago po tovarnem listu namenjeno, ako carinski posrednik predhodno pravilnim putem ne prenese tovarni list na kako drugo osebo. 3. Carinjenju takega blaga mora osebno prisostvovati odobreni carinski posrednik, kot oseba, na katere ime je blago glasom tovarnega lista dospelo in ki je dolžna pravočasno preskrbeti za carinjenje potrebne listine. 4. Carina za tako blago se preračunava in pobira po splošnih predpisih za blago, ki je shranjeno v carinskih skladiščih. Ako se blago carini na ime osebe, na katero je carinski posrednik pravilno prenesel tovarni list, se vrši uradno poslovanje po razpisu generalne direkcije carin C br. 7687 od 22. II. t. l. v zvezi z razpisom C br. 38410 od 5. avgusta t. l. 5. Nagrada za poslovanje pri carinjenju se določa nastopno: a) za carinsko osebo po tarifu za carinjenje poštnih pošilk v krajih, kjer se tako carinjenje vrši. To nagrado pobere carinarnica hkratu s carino. b) Carinski posredniki smejo pobirati za svoj trud pri carinjenju, ako vsebujejo pošiljke blago samo ene carinske postavke, po 10 Din za paket, ako pa je v pošiljki blago različnih carinskih postavk, pa 15 Din za paket. Carinski posredniki smejo poleg teh nagrad zaračunati stranki samo še gotove izdatke za tiskovine in takse za tiskovine. — Ta razpis stopi v veljavo dne 10. novembra t. l. Z njim so ukinjena vsa dosedanja določila, kolikor so mu protivna.

Denarstvo.

Koliko valute smejo izvoziti potniki iz države. — V novembru se sme prodati potnikom na vidirane potne liste po državnih kurzihi: za potovanje v Anglijo: funtov sterlingov 63.13; v Ameriko dolarjev 313; v Francijo francoskih frankov 6000; v Švico švicarskih frankov 1628; v Grčijo draham 8710; v Italijo lir 3600; v Holandijo holandskih goldinarjev 800; v Češkoslovaško čeških kron 5243; v Avstrijo nemškoavstrijskih kron 11.088.300; v Madžarsko ogrskih kron 11.960.200; v Rumunijo lejev 27.700; v Bolgarsko levov 22.041; v Dansko danskih kron 1808; v Švedijo švedskih kron 2198; v Norveško norveških kron 2318;

v Avstrijo, Madžarsko, Poljsko, Rusijo in Nemčijo mesto nacionalne valute: funtov šterlingov 34.166, dolarjev 155.50, francoskih frankov 3000, švicarskih frankov 814, drahem 8710, italijanskih lir 3600, holandskih goldinarjev 400, čeških kr. 5243, lejev 27.000, levov 22.041, danskih kron 904, švedskih kron 1096.50, norveških kron 1159.

Nova uzanica zagrebske borze. Z dnem 5. t. m. se je na zagrebski borzi uveljavil običaj, da se efekti, zaključeni za gotovino, dobavljajo v 48 urah (dosedaj v 36 urah), a devize v petih in ne kakor do sedaj v osmih dneh.

Davki in takse.

Izkazilo o plačilu davkov pri carinski odpravi v Rumuniji. — Rumunsko finančno ministrstvo je odredilo, da morajo uvozniki, izvozniki, špediterji in sploh osebe, ki prijavljajo blago za carinjenje, dokazati, da niso s plačilom davkov v zaostanku. Brez tega dokaza se blago ne sme ocariniti. Ta omejitev se ne nanaša na potnike, ki prihajajo v državo s svojo prtljago ali iz nje odhajajo.

Davčno oblastvo v Mariboru razglasa: V smislu člena 204. finančnega zakona za leto 1924-1925, Ur. l. št. 140, se objavlja, da je izvršena odmera davka na poslovni promet za leto 1924 izvemši za podjetja, kojih promet je presegal leta 1923. 360.000 Din ter za podjetja, ki so zavezana javnemu polaganju računov in slednjič za podjetja, ki so se leta 1924. na novo odmerila. 15 dnevni rok za vpogled v odmerne izkaze se določa za čas od 16. do včetršji 30. novembra 1924. Odmerni izkaz je razpoložen na vpogled pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, soba št. 2, pri pristojnih davčnih uradih ter pri mestnem magistratu, odnosno občinskih uradih, v čigar okolišju se nahaja davku zavezano podjetje. — Vpogled je dovoljen izključno le davčnim zavezanecem in njihovim izkazanim pooblaščenecem. Predpis davka onim davčnim zavezanecem, ki v 15 dneh po preteku roka za vpogled v odmerni izkaz, torej do včetršji 15. decembra 1924 ne vložijo pritožbe pri davčnem okrajnem oblastvu, postane pravnoveljaven. Pri pomni se, da imajo v zmislu člena 10. zakona o davku na poslovni promet z dne 31. januarja 1922, št. 46 Ur. l., pravico do pritožbe le oni davčni zavezanec, ki so pravočasno vložili prijavo o prometu, kar je v odmernem izkazu (zadnji razpredelak) posebej označeno.

Promet.

Svečana otvoritev proge Veles—Štip. Njeg. Vel. kralj Aleksander in kraljica Marija sta se odpeljala dne 10. t. m. v Južno Srbijo do Skoplja, da prisostvujeta svečani otvoritvi nove železniške proge Veles—Štip.

Železniška tarifska konferenca v Ljubljani. Od 21. oktobra do 7. novembra 1924 so se pod predsedništvom načelnika Generalne direkcije g. dr. Markovića sestali v Ljubljani načelniki in strokovni referenti komercialne službe državnih železnic v to svrhu, da izvršijo novi pravilnik za prevoz potnikov in robe, prilagoden za naš domači promet. Rešili so i druga važna tarifska vprašanja v smislu izenačenja železniških tarif v celi kraljevini. Konferenca si je soglasno osvojila predložene načrte ter se nadeja, da si jih prisvoje tudi pristojne oblasti odnosno železniško ministrstvo. S tem se bomo v železniško saobračanje pogledu osvobodili bivšega avstrijsko-madžarskega tarifskega režima.

Izmera dopisnic v mednarodnem prometu. — Na svetovnem poštne kongresu v Stockholmu se je sklenilo, da smejo imeti dopisnice največ izmere 105 x 150 mm. S tem se je mednarodno priznalo dopisnice večjega formata, ki so se v nekaterih državah v notranjosti že dosedaj uporabljale.

Nov mednarodni pravilnik za železniški promet. — Na mednarodni konferenci, ki se je vršila v drugi polovici meseca oktobra t. l. v Švici, sta se podpisala dva mednarodna dogovora o železniškem osebnem in blagovnem prometu. Dogovor o blagovnem prometu nadomesti, odnosno popolni mednarodni dogovor z dne 14. oktobra 1890, dogovor o osebnem prometu, ki do sedaj ni obstajal, pa zadeva promet oseb in prtljage. Oba dogovora je po svojih zastopnikih podpisala tudi naša država.

Izvoz in uvoz.

Omejitev uvoza jelovega lesa v Švico.

— Z dnem 17. oktobra t. l. je Švica omejila uvoz jelovega lesa v toliko, da se sme ta les uvažati le z dovoljenjem švicarskega narodnogospodarskega urada v Bernu.

Italijanski izvoz in uvoz v letu 1923.

— Pred kratkim je italijanska generalna direkcija carin objavila statistiko uvoza in izvoza v letu 1923. — Glede izvoza zavzema prvo mesto svila. Iz Italije se je l. 1923. izvozilo 52.800 kvintalov neobdelane svile v približni vrednosti dveh milijard italijanskih lir. To ogromno količino je dobila Italija od kokonov po največ lastnega izvora, ker je l. 1923. uvozila iz inozemstva le 12.800 kvintalov kokonov. Največji producenti kokonov so pokrajine: Lombardija, Benečija, Piemont, Toskana in Emilija, a največje tržišče Cóna. — »Associazione Serica Italiana« delo veliko propagando za sajenje murb, da bi se s tem produkcija kokonov še okrepila. — Na drugem mestu je po svoji važnosti izvoz sadja in zelenjave s skoro eno milijardo lir. Največ se izvozi paradižnikov, potem krompirja, zelja, fižola, sočivja itd. Italijansko sadje, posebno zgodno pomladansko sadje je znano po vsem svetu. Jabolka, hruške, orehi, lesniki, slive in smokve, pa tudi pomaranče in drugo južno sadje zavzemajo tudi pri izvozu važno mesto. Južnega sadja se je izvozilo za 198 milijonov, konzerviranih paradižnikov za 160 milijonov in raznega drugega konzerviranega sadja in zelenjave. Največ svežega sadja se je izvozilo v Francijo, Nemčijo in Švico, konzerviranega in suhega sadja ter zelenjave pa v Anglijo in Severno Ameriko. — Precej izdaten je tudi izvoz sirove volne: 567 kvintalov v vrednosti 275 milijonov lir (29 milijonov za odpadke prediva) in oljčnega olja: 428 kvintalov v vrednosti 238 milijonov. — Z vinom je šlo težje, dasi ima Italija med vsemi svetovnimi državami največ vinogradov zasajenih (4300 tisoč ha). V so diš se je izvozilo 697 tisoč hl, in sicer največ v Švico. Italijanski vinogradniki še niso dorastli za borbo s francosko in

špansko konkurenco na svetovnih tržiščih, a opaža se, da se trudijo z dobro kvaliteto pridobiti ugledno mesto. V letu 1923. je Italiji uspelo prodati v inozemstvo 67.000 hl vermuta in 558.000 steklenic penečega vina. — V inozemstvu se z uspehom prodajata dve vrsti italijanskih sirov: Pecorino (kozji sir) z 82.000 kvintali v vrednosti 143 milijonov (za Severno Ameriko) in Gorgonzola (največ za Angleško) s 70.000 kvintali v vrednosti 90 milijonov. Parmezana se izvozi nekaj manj. — Izvoz jaje ni brezpomemben, izvozilo se jih je za 50 milijonov. — Prvo mesto glede uvoza zavzemajo cerealijske s 27 milijoni kvintalov v vrednosti 3 milijonov lir. To je najboljša točka Italije. Vsako leto se polaga vse prizadevanje na to, da se produkcija okrepí in vsako leto se upa, da bo letina ugodna, a do sedaj se te nade še niso nobeno leto uresničile. Meseca oktobra t. l. je italijanska vlada izkušala s posebnimi odredbami (nacionalni kruh) doseči, da bi se domače žito čim bolj izkoristilo, da se uvoz žita zmanjša. Hkratu je hotela vlada s temi odredbami voditi tudi boj proti porastu draginje. — Uvoz žive živine in mesa se vsako leto zvišava. V letu 1923. se je uvozilo: 38.000 volov, preko 30.000 krav in ravno toliko telic ter okoli 20.000 telet. Uvozilo se je tudi 254.000 kvintalov zmznjenega mesa. To dejstvo je tem pomembnejše, ker se vlada prizadeva, da čim več mesa izvozi iz Južne Amerike. Za prevoz tega mesa je namenjena posebna ladja »Edda« s 6000 tonami, ki bo v kratkem dograjena. Misli se tudi na zidavo specialnega skladišča za to meso v Trstu. Vrednost uvožene žive živine in mesa je cenjena na 360 milijonov lir. — Zanimivo je, da je Italija uvozila 606.000 kvintalov lesa za papir, 164.000 ton drv, 320.000 kvintalov fižola, 29.000 kvintalov suhih sliv itd. Italijansko novinarstvo je posvetilo izvozni in uvozni statistiki največjo pozornost in enodušno zahteva, da se pospešuje poljedelstvo in obuja zanimanje širokih krogov za poljedelstvo. V ta namen zahtevajo, da se ustanove srednje strokovne šole in prireja potujoče poučne tečaje za kmetijstvo.

Zlatorog terpentinovo milo,

najnovejši izdelek Tvornice Zlatorog, si je v kratkem času, odkar je bilo vpeljana, pridobilo splošno priljubljenost, zato ne sme manjkati v nobeni trgovini!

Razno.

Nezaposlenost v naši državi. — Na podlagi statističnih podatkov državnih posredovalnic (borz) dela je bilo lanske leto v naši državi le okoli 21.000 delavcev nezaposlenih, dočim se je njihovo število letos dvignilo na 65.000. To je neprecenljive škode za naše narodno gospodarstvo.

Povojno gospodarsko gibanje Francije. List »Journal« objavlja izpod peresa senatorja Pasqueta zanimiv članek o gospodarskem dviganju Francije v povojni dobi. Produkcija žita, ki je znašala pred vojno 87 milijonov q, je padla v l. 1917 na 45 milijonov q in je dosegla v l. 1923 zopet 75 milijonov q. Produkcija krompirja, ki je znašala pred vojno 195 milijonov q, je dosegla v l. 1922 126 milijonov. Ravnotako je pridelala Francija lanskega leta 60 milijonov hl vina napram 45 milijonom iz predvojne dobe. Število goveda, ki je znašalo pred vojno 13 milijonov, je poskočilo že v začetku leta 1923 na 14 milijonov. Sklepoma zatrjuje senator Pasquet, da je Francija vzpostavila svojo trgovsko bilanco in v osmih mesecih l. 1924 se zaznamuje v trgovini pribitek 1880 milijonov frankov.

Projektirana kreditna akcija v Švici za pospeševanje gospodarskih stikov z našimi interesenti. — Neki Švicar namerna začeti akcijo za ustanovitev kreditnega podjetja, katero naj bi pospeševalo kupčijske stike in posle med Švico in našo državo. Kreditno podjetje bi da-

jalo kredite in posojila kupcem švicarskega blaga in jim tako olajševalo nabavo švicarskih izdelkov. Projektirano je dalje udeleževanje Švicarjev na naših podjetjih ter dajanje posojil za inozemske produkte za import v Švico. Interesente v Sloveniji, ki imajo interes za projektovano podjetje, vabimo, da se zglase pri Trgovski in obrtniški zbornici za Slovenijo v Ljubljani. (Št. 9194 ex 1924.)

Ugodnost pri plačevanju trošarine na liker, konjak in rum. Generalna direkcija posrednih davkov je na prošnjo izdelovalcev likerjev, konjaka in ruma dovolila, da smejo izdelovalci, ki imajo primerna skladišča, do katerih bi imela eden ključ finančna kontrola, plačati razliko na trošarino po 15 Din za hektoliter-sko stopinjo ob priliki, ko odhaja blago v promet in konzum. To ugodnost smejo izrabiti le one tovarne, ki predelajo na leto najmanj 50 hl čistega alkohola v liker, konjak ali rum.

Izvanredno vino v Slovenskih Goricah. Ravno kar je dovršena trgateg v Slovenskih Goricah. Vino je naravnost izvanredno. Mošt ima od 21 do 24 stopinj sladkorja. Mošt se prodaja po 9 do 13 dinarjev liter. Kupci se za vino naravnost trgaajo.

Naval na trgovske šole na Dunaju. — V tekočem šolskem letu je naval na trgovske šole na Dunaju ogromen. Na trgovsko akademijo in trgovske šole dunajskega trgovskega gremija se je vpisalo 1930 učencev, dočim je znašalo

njihovo število v šolskem letu 1923-1924 le 1780 in v šolskem letu 1913-1914 le 1500. Za naval na trgovski poklic je značilno tudi dejstvo, da se je pri dunajskem trgovskem gremiju letos v prvih devetih mesecih prijavilo 5347 na novo sprejetih trgovskih vajencev, v istem razdobju l. 1923. pa samo 4458, l. 1913. pa 4247 vajencev.

Meterski sistem na Ruskem. — Z dnem 1. oktobra t. l. se je na Ruskem v vseh tarifih dosledno izvedel meterski sistem.

Železniška stavka v Avstriji. Na podlagi navodil železničarske strokovne organizacije so stopili dne 8. t. m. popolno od 8. na 9. t. m. avstrijski železničarji v stavko. Vlaki, ki so se nahajali na poti, so dosegli bližnjo postajo do imenovanega ure. Ob polnoči je bil potnikom vstop v vlake prepovedan. Prevoz živeža in blaga, ki bi se utegnili pokvariti in živega goveda je zagotovljen. Glasom poročil železniške uprave, so se pogajanja železničarjev prekinila, ker zahtevajo za leto 1925 zvišanje plač, ki bi obremenilo železniško upravo za 180 milijard kron. Že popoldne istega dne se je podal glavni ravnatelj železnic Günther k državnemu kancelarju ter mu razložil, da je železniški upravi nemogoče ustreči zahtevam železniških uslužbencev in da podaja ostavko kot glavni ravnatelj. Tudi vlada je odstopila. Ministri so naznanili ostavko načelnikom svojih strank. Vest o železniški stavki je povzročila v političnih krogih veliko zmedo. O stavki se bo razpravljalo v parlamentu v torek popoldne in ni vsaj do tedaj pričakovati prav nobenih sprememb.

Pomorska nadmoč Anglije. Pomorsko nadmoč Anglije kaže najbolj karakternistično statistika ladij, ki so l. 1923 uporabljale sueški prekop, najvažnejšo trgovsko morsko pot. V l. 1923 je prešlo preko sueškega prekopa 4621 ladij, od teh angleških 2839 (61.5%), holandskih 451 (9.8%), francoskih 259 (5.6%), nemških 247 (5.4%), italijanskih 256 (5.6%), ameriških 114 (2.5%), japonskih 172 (3.7%) in drugih 283 (5.9%). Tonaža teh ladij je znašala 22.730.162, od katere odpade na angleške ladije 62.8%, na holandske 9.6%, francoske 5.7%, nemške 5.4%, italijanske 4.6%, ameriške 2.7%, japonske 4.4% in druge 4.8%. Svetovna tonaža (v tisočih ton) po 57.750 se razdeli nastopno: Anglija in Irsko 18.917 (33%), angleški dominijoni 2213 (4%), Združene države 11.823 (21%), Japonska 3655 (6%), Francija 3193 (6%), Nemčija 2856 (5%), Italija 2676 (5%), Holandska 2533 (4%), vse druge države 9884 (16%).

Katalog letošnje jesen se vršičega praškega vzorčnega velesejma še ni razprodan. Da ga bo lažje mogoče razpečati, mu je uprava znižala ceno na 10 Kč za komad, tako da stane za inozemstvo s poštino vred 18 Kč. Katalog je priložen tudi indeks v francoščini, nemščini in angleščini. Naročila sprejema pisarna praškega vzorčnega velesejma v Pragi, Staromestska radnica.

Nov prospekt Splita. V okusnem žepnem formatu je izdal Potniški urad v Splitu nov prospekt Splita, ilustriran z 12 lepimi slikami mesta in okolice. V prasppektu je v kratkih besedah navedeno vse, kar more zainteresirati tujce, ki potujejo v Split. Glavni podatki o zgodovini in spomenikih Splita in okolice, navodila za potovanje v Split, seznam hotelov itd., a osobito so navedeni izleti in sprehodi v okolico, kar je za tujca posebne važnosti. V prospektu je tudi natisnjen najhiter vozni red in tarife za glavne parobrodne in železniške zveze s Splitom. Prospekt se naroča pri Potniškem uradu v Splitu in stane 6 Din, s poštino 8 Din.

Književnost.

Predpisi za zaščito delavstva. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Str. 194. Cena s poštino vred 36 Din. Naša industrijska, obrtna in trgovska podjetja so prišla dostikrat v zadrego in navzkrižje z inspektoratom dela, ker niso poznala predpisov, ki so veljavni za zaščito delavstva. Sedaj je izdala vse take predpise z najnovejšimi vred Tiskovna zadruga v posebni knjigi. Knjiga obsega zakon o inspekciji dela, pravilnik o higijskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih, pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev, uredb o delovnem času v obrtnih in trgov-

skih podjetjih, uredbo o odpiranju in zapiranju obratov ter pravilnik o podaljševanju delovnega časa. Naroča se pri Trgovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

TRBOVELJSKI PREMOG, DRVA, KOKS, ANGLEŠKI PREMOG, SLEZIJSKE BRIKETE dobavlja

„ILIRIJA“, Ljubljana
KRALJA PETRA TRG 8. Telef. 220.

Plaćilo tudi na obroke!

Tržna poročila.

Pregled svetovnega trga. O bombažu se pričajo, čegava statistika je bolj zanesljiva. Splošno pa vlada mnenje, da bo bombaža več kakor je pa trg pričakoval. Znana ceniteljica Miss Giles je naračunila skoraj trinajst milijonov bal, Egipt bo dal najbrž sedem milijonov kantarov po 44.9 kg itd. — Nazadovanje en žita se je v zadnjem tednu nadaljevalo in je kazal svetovni trg tendenco, da bo šlo v tej smeri še naprej. Amerikanci so poslali ogromne množine v svet, pa so imeli njih mlino kljub temu še zmeraj dosti dela in se tudi na zaloga ni nič poznalo, da bi bile postale manjše. Tudi poročila iz Argentine in Avstralije govorijo o preobilici žita in o padajočih cenah, čeprav se bo menda kmetom posrečila koncentracija v svrhu dosega višjih cen. Avstralska Commonwealthbarka je izdala za 10 milijonov funtov bankovcev kot posojilo za financiranje pšenične žetve in volnene produkcije, proti razmeroma nizkim obrestim. — O kovinskem trgu poročamo v drugem članku. — Evropski sladkorni pridelek kaže izbornost; če gredo ameriške cene vseeno malo navzgor, ni to nič drugega, kakor da Amerikanci dvomijo o zanesljivosti in točnosti evropske dobave.

Tržne cene v Ljubljani (31. okt.). Govedina: V mesnicah po mestu 24—27 dinarjev za kg; na trgu goveje meso I. 24—26, II. 20—24; vampi 10—12, pljuča 8—10. Teletina: telečje meso I. 28—30, II. 25—27.50, jetra 29—30, pljuča 24 do 25. Svinjina: prašičje meso I. 34, pljuča 14—15, jetra 25—30, slanina trebušna 29—30, slanina mešana 33—34, slanina na debelo 32—33, mast 35—38, šunka (gnjat) 45, prekajeno meso I. 40—45, II. 35—40. Drobniča: koštrunovega mesa 18—19, jagnjetina 25, kozličevina 28 Din. Klobase: krakovske 56, debrecinske 56, hrenovke, 42. Din. — Mleko, maslo, jajca, sir: liter mleka 3—3.75, 1 kg surovega masla 50, čajnega masla 60—70, masla 30, 1 kg bohinskega sira 52, 1 kg sirčka 12, 1 jajce 2—2.25 Din.

Cene specerijskemu blagu v Ljubljani (31. okt.). Kava Portorico 84—92 Din za kilogr., kava Santos 48—52, Rio 44—48, pražena kava I. 100—110, II. 84—88, III. 54—56, kristalni sladkor bel 15.50, v kočkah 17.50, riž I. 10—14, II. 8—10, 1 liter namiznega olja 26, jedilnega 22, 1 kg pšeničnega škroba 26, riževega 20, koruznega 12, testenin I. 18, II. 12 Din.

Cene mlevskim izdelkom na trgu v Ljubljani (31. okt.). Moka št. 0 6.50, za kuho št. 1 6.25, črna krušna št. 6 5, kaša 6, ješprenj 6, otrobi 2—7, koruzni zdrob 4, pšenični zdrob 5, ajdova moka št. 1 7, št. 2 9 Din za kg.

Italijanski kolonijalni trg. — Sladkor ni trg je miren. V Milanu notira franko vagon: domači sladkor, kristalni, 650 lir, rafinirani 675 lir za tona. — Cene kavi čvrste. — Mast. Cene v Milanu: ameriška slanina v zabojih 825—875 lir, domača slanina 970—1015 lir, ameriška mast 750 do 780 lir, domača 715—750 lir za kvintal. — Olja. Cene v Genovi, franko vagon, jedilna olja: Riviera Ponente 800 do 860 lir, Bari extra 820—840 lir, Bitonto 830—840 lir, Abruzzi 80—820 lir za q.

Italijanski lesni trg. — Koncem prošlega meseca je bilo v Trstu veliko povpraševanje po koroškem lesu. Cene zelo čvrste. Plača se koroški les za kubični meter, franko obala: škurete 340—350 lir; deske 20/25, 300—310 lir; late, 5/5 do 12/12 mm, 300 do 310 lir; tavolami, 30/50 mm, 300 do 310 lir; grede 180 do 190 lir; jugoslovenska bukovina 330 do 350 lir.

Cene za živino v Milanu. Cene klavnih živin čvrste. Ponudba nezadostna. V Milanu zlasti skačejo cene svinjam z izgledom na nadaljnji porast. Koncem prošlega meseca so notirali v Milanu za kg žive teže: voli I. 6.70 lir, II. 6 lir, III. 4.60 lire, krave I. 6.10 lir, II. 5.10 lir, III. 3.60 lire, biki I. 6 lir, II. 5.50 lir.

O mednarodnem železnem in jeklenem kartelu. V članku »Kovinski trg« smo o takem kartelu govorili. Rekli smo, da vesti o njem v zadnjem času načejo utihniti. Prvi se je oglašil časopis »New York World« (world = svet) in je poročal o pogajanjih za napravo jeklenega trusta; samo britanskega odgovora še ni, dočim so se Tyssen in Vogel za Nemčijo ter Wendell za Francijo že dogovorili in bodo industriji Francije, Nemčije, Belgije in Luksemburške cene skupaj dolačali. Ta vest je zbudila splošno pozornost. Izvemo, da bo železniški material in železoliarske polprodekte prodajal le trust, železne palice, plošče iz čina, jeklena kolesa in cevi iz kovanega železa pa individualne tvrdke. Vodilni angleški jekleni magnati priznavajo sicer v listu »Daily Chronicle« (dnevna

kronika) dejstvo pogajanj o skupnem nastopu za dosegajoč gospodarskega nakupa in prodaje, zanikajo pa tvoritev mednarodne kombinacije. Glavni tajnik britanske železne in jeklene trgovine je tudi potrdil, da se na to misli, a da misel še ni dozorela. Nasprotno je pa visok uradnik Zveze britanskih industrij zatrjeval, da se vršijo pogajanja o mednarodni kombinaciji in da je to edini izhod iz sedanjega položaja na kovinskem trgu. Od leta 1921 naprej dela jeklena produkcija z zgubo, produkcija je večja kakor svetovni konsum.

Kovinski trg koncem oktobra. — V Ameriki traja ugodna konjunktura kar naprej. V prvi vrsti so naročale železnice, pa tudi domača industrija se je živahno javljala. Septembra so več producirali kakor kakor avgusta in sicer surovega železa 2,053.000 ton (avgusta 1,785.000), jekla 2,900.000 (2,542.000). Tudi izvoz železa in jekla raste: avgusta za 16,858.000 dolarjev, julija meseca za 15,642.000. — Na evropskem trgu tudi konec oktobra ni bil razveseljiv. Depresija traja naprej, sprejemna zmožnost posameznih evropskih dežel je zelo majhna. Kakor prej tudi sedaj še največ upajo od trgovskih pogajanj z Nemčijo, nemško posojilo je predmet živahnih razgovorov. V zadnjem času se zopet veliko sliši in bere o jeklenem kartelu, ki naj se, razen po Evropi, raztegne tudi nad Ameriko. Zadevne vesti so se pojavile prvič že po vojski in so se začele sedaj zmeraj bolj trdovratno razširjati. Nekaterim je veliko na tem, da bi ustvarili bolj stalne razmere, konkurenca Belgijcev, Nemcev in Francozov se jim zdi naravnost brezumna. Nekaj bodo gotovo skovali. Povsod na svetu snujejo kartele; pravijo, da to ni nič drugega, kakor izhod iz gospodarske zadrege. Zlasti veliko pišejo o pogajanjih nemških jeklarn za dosegajoč enotne cene. — **Evropski eksportni trg** je imel na koncu oktobra tele cene: Železo v palicah 5/5 do 5/12 funtov, surova pločevina 6/17, srednja 7/5, fina 7/15, valjana žica 6/2, nosilci 5/12 do 5/15. Zopet so nastopali Belgijci z nizkimi ponudbami, a tudi Nemci so se na vso moč trudili za večja inozemska naročila. — Na Angleškem mislijo, da so najnižje cene že dosežene, in računajo s stabilizacijo na sedanji podlagi. Domači trg je bil v zadnjem času malo bolj prijazen, a se ne vdajajo prevelikim upom. Eksportu na kontinent so na poti nizke kontinentalne cene, večje kupčije so se sklenile samo z Italijo. — **Francoski domači trg** je bil v zadnjem tednu skoraj nespremenjen; producenti nočejo s cenami dol, ker je koks še zmeraj predrag in ker kažejo mezde še nadalje rastočo tendenco. Zlasti v Severni Franciji, kjer se cene živil dvigajo. Cene: železo v palicah francoskih

frankov 525 do 535, tračnice 460 do 470 itd. — **Belgijski trg** je bil nezanesljiv, a cene so se držale. V fini pločevini huda nemška in angleška konkurenca. — Na luksemburškem trgu nobene spremembe, vse pod pritiskom napetih razmer. — Na Nemškem so šle cene nekoliko gor. Trgovci in nekatera podjetja so se začeli z blagom zalagati, ker mislijo, da bo tvoreči se sindikat pogajal cene navzgor. Sedanja produkcija surovega železa dosega 70 do 75% kapacitete, strojna industrija dela samo s 25 do 30 odstotno kapaciteto. Cene: železo v palicah 110—115 zlatih mark, surova pločevina 125, srednja 135—140, fina 160—170, valjana žica 140. — Na Češko-slovaškem traja mirni razvoj zadnjih tednov naprej. Kupčije niso bogve kako velike, konkurenca in inozemski trg je vsled sedanjih cen nemogoča, domača potreba pa ni velika. Samo tovarne vagonov, upajo, da bodo veliko naročile. Živahno razpravljajo učinek morebitnega državnega posojila na razvoj kovinske industrije.

Dobava, prodaja.

Dobave. — Ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. novembra t. l. ponudbe za dobavo 3500 komadov različnih vijakov iz medenine po vzorcih, ki se nahajajo na vpogled pri ekonomskem oddelku tega ravnateljstva, ter za dobavo 100 komadov školjk iz medene pločevine po vzorcu, ki je istotam na vpogled. — Pri intendaturi Vrbaske divizijske komande v Banjaluki se bo vršila den 28. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 410.000 kg sena in 245.000 kg slame. Predmetni oglas je v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. decembra t. l. pri ravnateljstvu drž. železnic v Sarajevu glede dobave 1000 komadov lopat za sneg in 1000 komadov lopat za gramoz. Dne 3. decembra t. l. pri ravnateljstvu drž. železnic v Ljubljani glede dobave vijčnih kopčalic in vlačilnih kavljev; pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici glede dobave 125 svetilk za lokomotive. Dne 4. decembra t. l. pri ravnateljstvu drž. železnic v Zagrebu glede dobave železnih cevi in delov plinskih cevi; pri ravnateljstvu drž. železnic v Subotici glede dobave trakov in barve za telegraf. (Št. 11.417.)

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode
Točna
in solidna postrežba!
Zahtevajte cenik!

Priporočamo:

Jos. Petelinc
LJUBLJANA,
Sv. Petra nasip 7.

Najboljši šivalni stroji v vseh
opremah Gritzer, Adler za
redbinske in obrtne rabe,
letetam igle, elje ter vse po-
samesne dele za vse sisteme.
En gros!

Priporočila se:

tovarna perila
„TRIGLAV“

Ljubljana, Kolodvorska ulica 8
Nasproti hotela „ŠTRUKEL“

se dobi v vseh
špecerijskih
prodajalnah.

Pisarna: Ljubljana,
Gradišče 13.

Veležganjarna M. ROSNER & Co. nasl.

VIKTOR MEDEN

v Ljubljani

izdeluje najboljše

likerje,
rum,
konjak,
slivovko,
brinovec,
tropinovec.

Kupuje sadje za žanjekuh.

Telefon Interurban št. 71.

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 553

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, pose-
nice, brošure, letake, ce-
nike, pravila itd. itd.

Lastna knjigo-
veznica

Edini tih pisalni stroj z neomejeno trpežnostjo
L. C. SMITH & BROS, MOD. 8

brez najmanjšega ropota, ker so vsi tečaji na krogličnih ležajih.

Zastopstvo:

Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6./I.